

Навіть побіжний погляд на політичну ситуацію в Україні викликає великий подив. За надзвичайно сприятливих для опозиції соціально-економічних умов, за масового невдоволення нинішньою владою на заході й сході країни, опозиція демонструє курс моральної і політичної самодискредитації. Нездатність тримати удар, долати найменші перешкоди і водночас цілодобова готовність до змови з владою не можуть додати опозиціонерам симпатій широкого загалу. І тут ідеться вже не про сумнозвісних «тушок» – зрадників, що перекинулися до парламентської більшості, а про, так би мовити, стійких бійців, що залишилися під прапорами БЮТ і НУ-НС.

Опозиціонери часто скаржаться, що народ не дуже активно їх підтримує. А як він може підтримувати тих, хто постійно демонструє боягузтво і нерішучість, брак ідейних переконань, високого інтелекту і політичної енергійності? Адже члени цієї опозиції борються, як мокре горить. Народ помічає, що деякі їхні акти боротьби більше подібні до симуляції рішучих дій. Згадаймо спроби перешкодити ратифікації капітулянтських харківських угод під склепінням Верховної Ради. Важко повірити, щоби сотня депутатів не могла (за великого бажання) заблокувати парламентську трибуну. Часто це з успіхом робили 30-40 парламентарів. Згадаймо голоси, віддані опозицією за провладний закон про вибори народних депутатів, після чого Арсеній Яценюк карикатурно вигукнув: «Це перемога!»

Це вже вади здорового глузду? А, може, й взагалі інтелекту? Бо влада доволі примітивно обдурила своїх опонентів, залякуючи їх міфічним законопроектом шефа фракції Партії регіонів Олександра Єфремова. Якби його проект було ухвалено у Верховній Раді, то парламентські вибори 2012 року були б визнані світовим демократичним співтовариством нелегітимними ще до початку виборчої кампанії. Виявилось, що опозиція навіть не здатна грамотно торгуватися, бо влада була вже готова погодитися на міжпартійні блоки і на зниження прохідного бар'єру до 4%. Опозиція капітулювала на тлі стрімкого падіння рейтингу Партії регіонів до 15-12% і тим самим забезпечила регіоналам друге політичне дихання.

Згадуються ющенківські універсали і «круглі столи», внаслідок яких українці сьогодні, за образним виразом Леоніда Кравчука, «мають те, що мають». Тоді Ющенко врятував Партію регіонів від політичного краху і забуття. А тепер це зробили «Батьківщина» і «Фронт-змін». І коли їм у 2012 році організують щось на кшталт місцевих виборів 2010 року, що фактично були пародією на вибори, скаржитися буде нікому і нікуди, бо регіонали процитують світовій громадськості натхненний спіч Арсенія Яценюка про те, що новий виборчий закон гарантує опозиції перемогу.

Чому опозиція така?

Важко не погодитися з політологом Вадимом Карасьовим, коли він стверджує, що у нас не тільки влада, але й опозиція закрита від народу і є ізольованим клубом, куди вельми неохоче пускають нових людей. Переважна більшість опозиціонерів за своїм способом життя значно ближча до своїх опонентів із влади, ніж до пересічних українців. Спроби ще за часів Ющенка-Тимошенко створити коаліцію ПРИБЮТ як раз і засвідчували прагнення консервації верхівки суспільства, де влада і опозиція могли б нескінченно мінятися місцями, завжди залишаючись нагорі, хоч інколи і не при владі.

Опозиція, як і влада, демонструє прагнення бути вічною, ніколи не покидати політичної арени і не поступатися місцем можливої іншій опозиції. Отже, немає соціальних ліфтів, припливу свіжої політичної крові як у владі, так і в опозиції. Як ті, так і інші з нетерпимістю ставляться до будь-якої здорової конкуренції у своїх лавах. Чи може сьогодні талановита, порядна, віддана Україні молода (і не дуже молода) людина потрапити в прохідну частину опозиційного виборчого списку і стати народним депутатом, якщо його близький родич не є чільним опозиціонером чи не був раніше нардепом, міністром, великим бізнесменом чи партійним лідером?

США стали великою країною завдяки засаді «I am a self made man» – «Я людина, що сама себе зробила», себто досягла успіху завдяки виключно власним зусиллям. В сучасній Україні це неможливо, в тому числі в опозиції, що є не менш кастовою, ніж влада. А народ пасивно спостерігає, як два угруповання панів, опозиційна каста і владна каста поборюють одна одну. За них можуть вболівати, як за рідну футбольну команду, тільки самому вийти на зелений газон ніхто не дозволить, бо там є свої штатні гравці, а публіка має дисципліновано сидіти на глядацьких місцях.

Феодално-династичні риси опозиції

Українські ЗМІ часто пишуть про династії сучасних хазяїв країни, синів і дочок олігархів, провідників Партії регіонів, президента і прем'єра, міністрів, високопосадовців і т.д. Проте чомусь зовсім не звертають увагу на формування династій у середовищі опозиції, де також незрідка передають депутатські мандати і партійні посади у спадок любим діточкам. Сформувався певне стале коло опозиційної аристократії і людям, сказати б, «з вулиці», до цього кола зась. Ну хто б звернув увагу на унікальні здібності народної депутатки НУ-НС Лесі Оробець, якби не її тато, покійний нардеп Юрій Оробець, до речі, дуже шанована, в тому числі й автором цих рядків, людина? Хто б звернув увагу на нардепа від БЮТ Андрія Шевченка, якби не тато, нардеп і багаторічний голова Національної комісії з телебачення і радіомовлення? І молодий нардеп Руслан Князевич також не безрідний. Ось і роздумує пересічний українець, що для цих паничів буде важливішим, безкорислива ідейна боротьба за Україну чи нескінченна пролонгація себе, любого, у владі? Хіба у середовищі опозиції перестали діяти такі важелі як блат, кумівство (потужна основа корупції), родинно-кланові зв'язки? А все це заважає формуванню нових конструктивних громадських сил.

Колись Ющенко на Майдані обіцяв, що основою кадрової політики в Україні стануть три «п»: професіоналізм, патріотизм, порядність. Звісно, в цьому випадку, як і в багатьох

інших, він збрехав. Але чому б цій засаді не стати основою кадрової політики у лавах опозиції, якщо вона справді жадає не просто повернутися до влади, а змінити країну на краще? Що доброго чекає на Україну, якщо нинішня опозиція, що далеко не є зосередженням усіх людських чеснот, знову стане владою? Чи варто народові, не шкодуючи своїх сил, за це боротися? Адже один раз ця публіка владою вже була...

Лякає їх абсолютна несамокритичність і абсолютне небажання змінюватися. Проте такі, як зараз, вони суспільству потрібні не більше, ніж нинішня влада. В ідеалі опозиція має бути полюсом тяжіння для всього розумного, чесного і патріотичного, що є в Україні. Та вона таким полюсом не стала і не намагається ставати. Прикре сьогоднішня Україна є не стільки наслідком сили недемократичної й антинаціональної влади, скільки нікчемності опозиції. Бо не зможе вдосконалити суспільство той, хто не хоче вдосконалюватися сам.

Україна потребує не тільки якісно нової влади, але – як етапу на шляху до такої влади – і якісно нової опозиції.

Ігор Лосєв – кандидат філософських наук, доцент кафедри культурології НаУКМА, [Радіо Свобода](#)